

Íslensk vötn og vatnatilskipun ESB

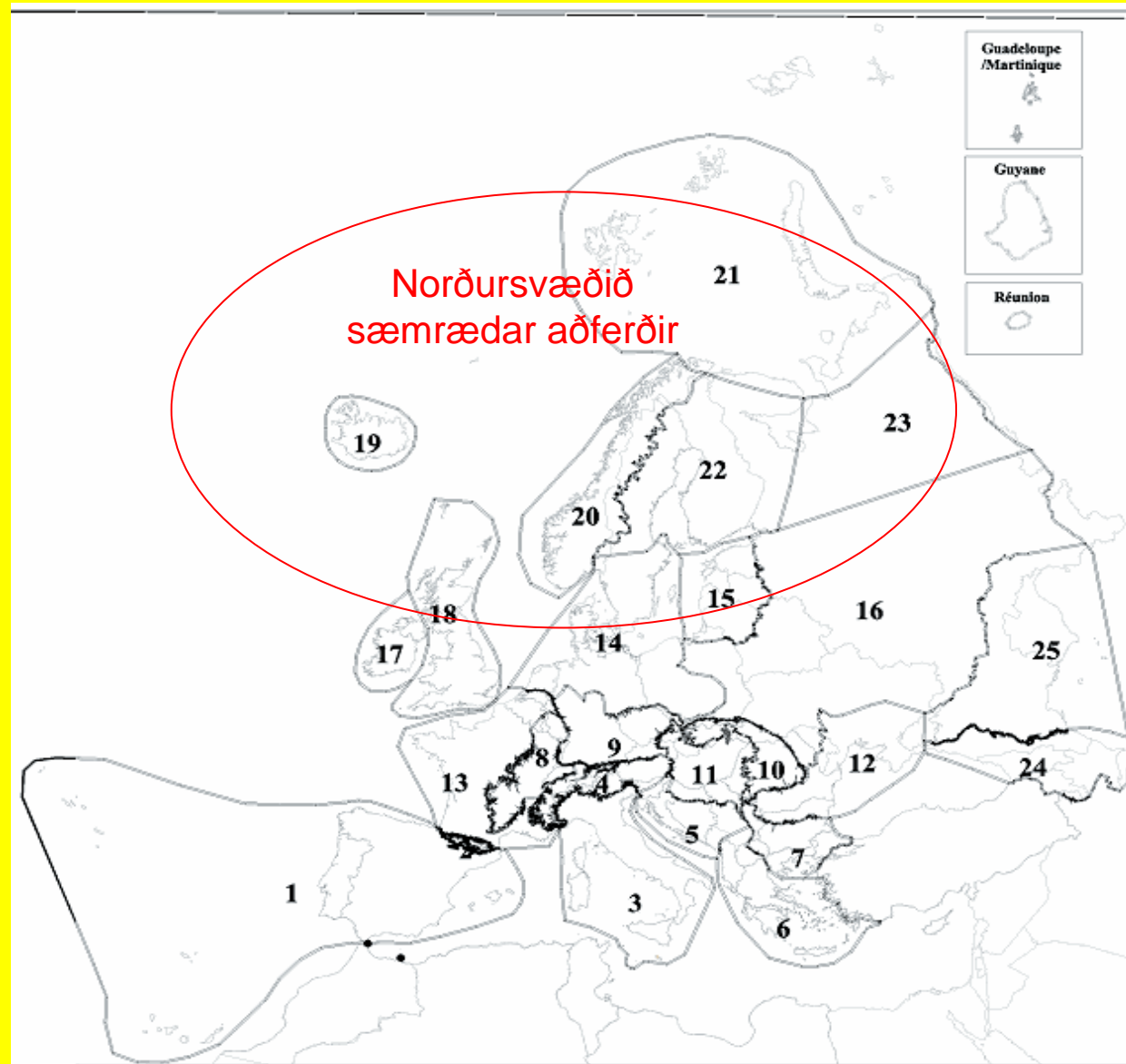
Gísli Már Gíslason
Líffræðistofnun Háskólans

Ljósm. Hugufrún Gunnarsdóttir

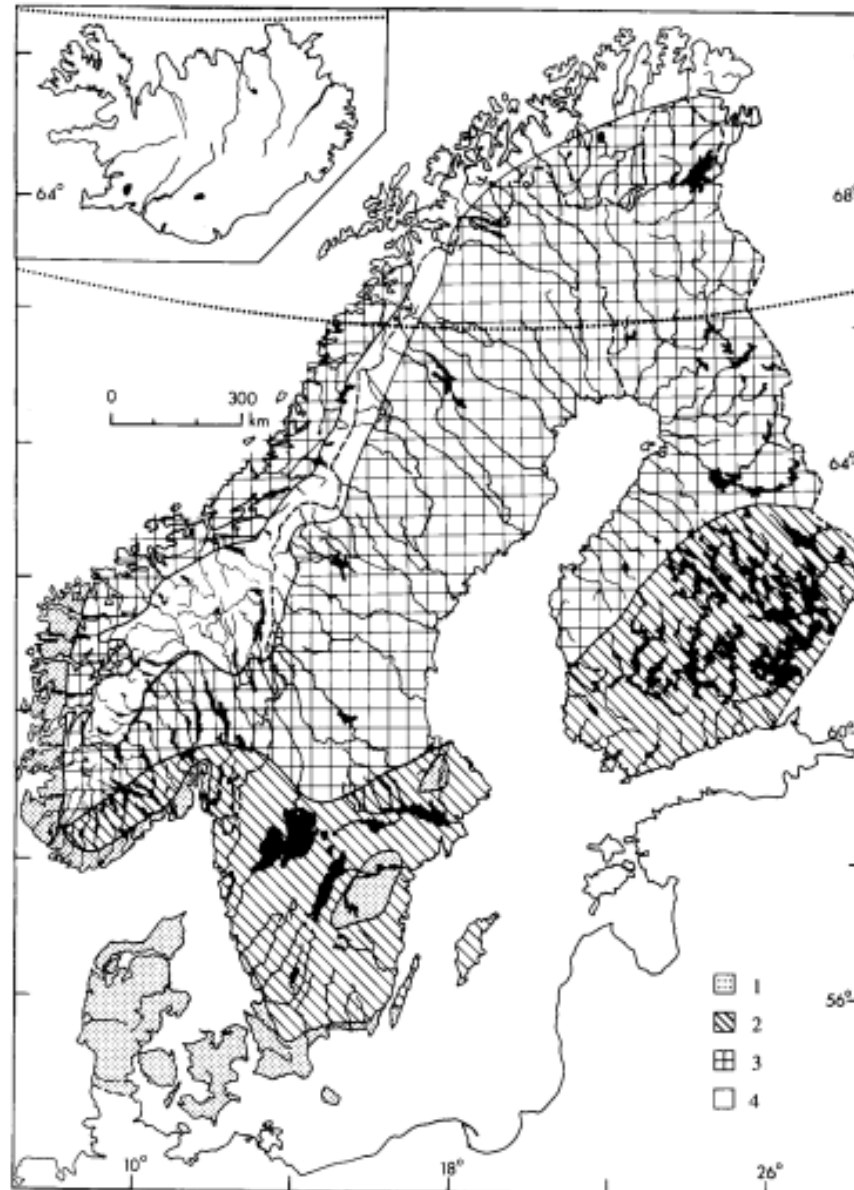
Efni

- Vistfræðileg flokkun vatna og evrópska vatnatilskipunin
- Búsetuáhrif á vötn

Svæðisflokkun vatna

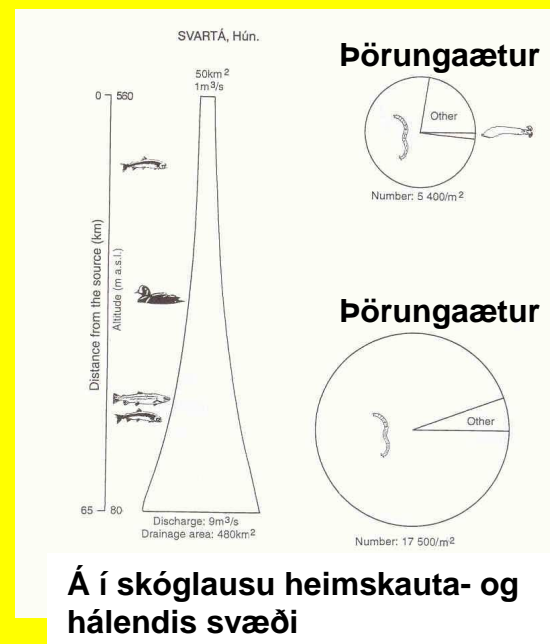
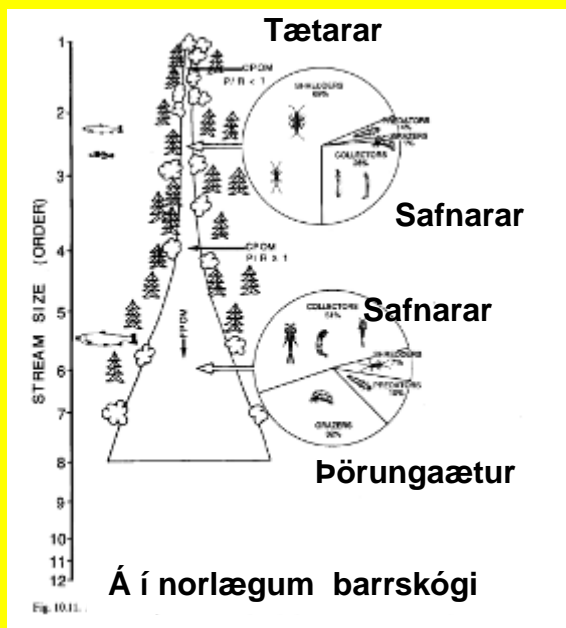
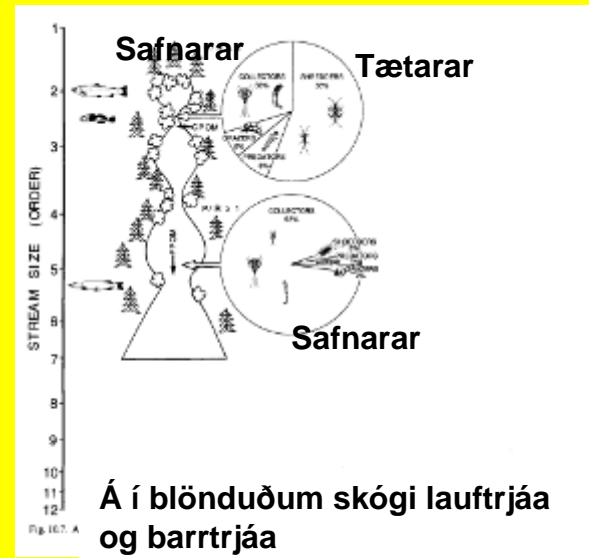
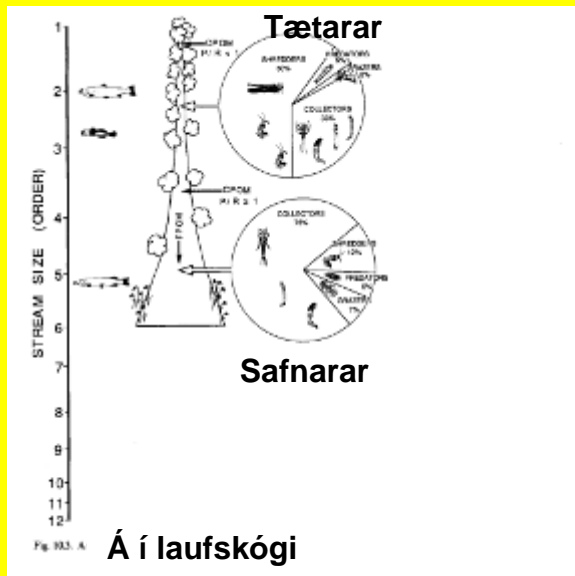

Norðurlönd og Skotland í sama samræmingarhópi (intercalibration group)

- 1) Laufskógar, 2) Blandaðir skógar, 3) Barrskógar norðursins og
- 4) Heimskauta- og hálendissvæði

Dýrasamfélög í ám á Norðurlöndum

Flokkun

1. **YFIRBORÐSVATN** (ár, stöðuvötn, árósar, votlendi og strandsjór)
  - i) Lýsing á eiginleikum gerða yfirborðsvatnshlota
  - ii) Setning gerðarsértækra viðmiðunarskilyrða fyrir gerðir yfirborðsvatnshlota
  - iii) Álagsgreining
  - iv) Mat á áhrifum
2. **GRUNNVATN**
  - i) Fyrsta lýsing á eiginleikum
  - ii) Frekari lýsing á eiginleikum
  - iii) Yfirlit yfir áhrif sem starfsemi manna hefur á grunnvatn
  - iv) Yfirlit yfir áhrif mengunar á gæði grunnvatns

Þættir sem móta lífríki vatna

- Gróðurþekja
- Stöðuvötn
- Vötn á vatnasviði
- Aldur jarðlaga
- Uppleyst steinefni
- Jöklar
- Hiti (hæð yfir sjó)

Ástand vatna

- Gæðapættir til flokkunar á vistfræðilegu ástandi
Líffræðilegir þættir
- Vatnsformlegir þættir sem styðja líffræðilega þætti
- Efnafræðilegir þættir
- Sérstakir mengunarvaldar

Gæðaflokkar

- **Mjög gott (ágætt)** – óraskað af mannavöldum
- **Gott** - lítið raskað af mannavöldum
- **Sæmilegt** – nokkuð raskað af mannavöldum
- **Slakt** – lífríki sýnir veruleg frávik frá því sem vænta má
- **Lélegt** – stór hluti lífsamfélag ekki til staðar eins og búast mætti við

Búsetuáhrif sem hafa áhrif á flokkun

- **Vatnsaflsvirkjanir, breytingar á rennsli áa**

Vatnsaflsvirkjanir í hálendi

- Lónamyndun
- Vatnaflutningar
- Stöðugra rennsli
- Minnkun á svifaur
- Sennlegar breytingar á dýralífi

Vatnsaflsvirkjanir á láglandi

- Jafnað rennsli frá stöðuvötnum
- Valdið rofi í bökkum stöðuvatna (Skorradalsvatn)
- Eytt búsvæðum urriða (t.d. Sogið)
- Komið í veg fyrir göngur fiska frá á í stöðuvatn (t.d. Þingvallavatn, Mývatn og Skorradalsvatn)

Búsetuáhrif sem hafa áhrif á flokkun

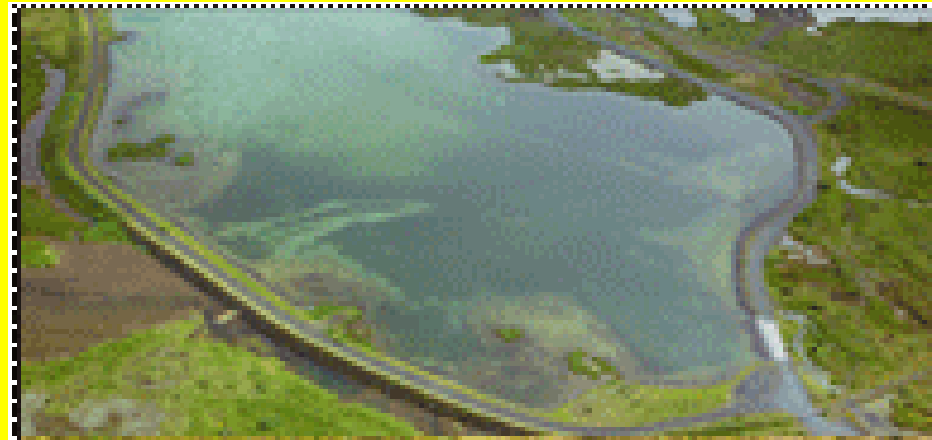
- Vatnsaflsvirkjanir, breytingar á rennsli áa
- **Vegagerð, brýr og malarnám**

Vegagerð

Brú þrengir að
vatnsfalli

Áin slítur ána frá flæðilandi

Búsetuáhrif sem hafa áhrif á flokkun

- Vatnsaflsvirkjanir, breytingar á rennsli áa
- Vegagerð, brýr og malarnám
- **Laxaflutningar, fiskistigar og laxasleppingar úr eldi**

Laxasleppingar

- Nýjar tegundir eða stofnar
- Sjúkdómar (t.d. agðan *Gyrodactylus salaris* í Noregi eða nýraveiki í Elliðaánum)

Búsetuáhrif sem hafa áhrif á flokkun

- Vatnsaflsvirkjanir, breytingar á rennsli áa
- Vegagerð, brýr og malarnám
- Laxaflutningar, fiskistigar og laxasleppingar úr eldi
- Mengun frá byggð og iðnaði

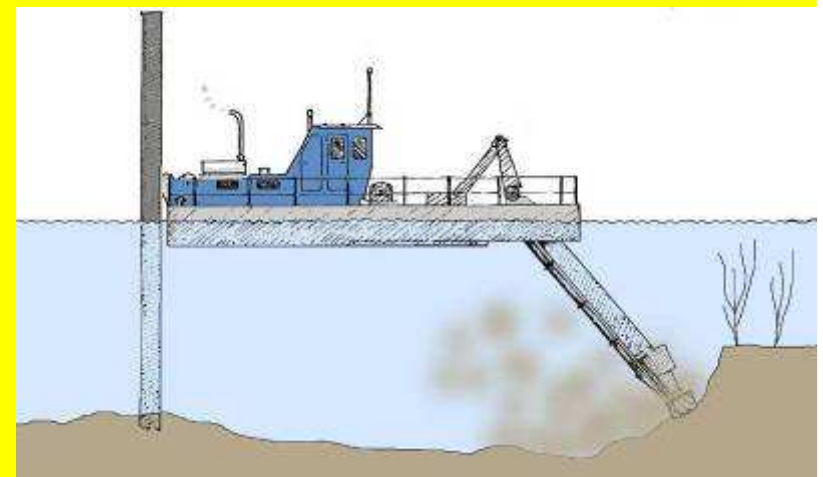
Mengun

- 2,5% Íslendinga lifa í þéttbýli með afrennsli í ár. Fá vatnsföll menguð
- Frístundabyggð – jafnvíðáttumikið og þéttbýli
- Iðnaður á vatnasviði inni í landi fátíður: matvælaíðnaður og kísilgröftur

Ljósmynd Tryggvi Þorðarson

Varmá í Ölfusi

Dæluprammi í Mývatni

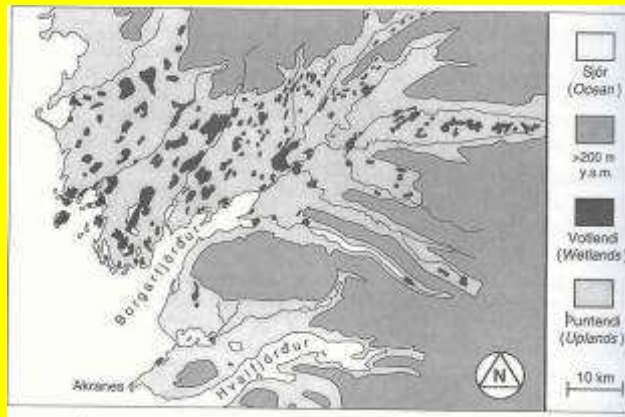
Búsetuáhrif sem hafa áhrif á flokkun

- Vatnsaflsvirkjanir, breytingar á rennsli áa
- Vegagerð, brýr og malarnám
- Laxaflutningar, fiskistigar og laxasleppingar úr eldi
- Mengun frá byggð og iðnaði
- Framræsla votlendis, aðallega til að skapa tún og beitarlönd

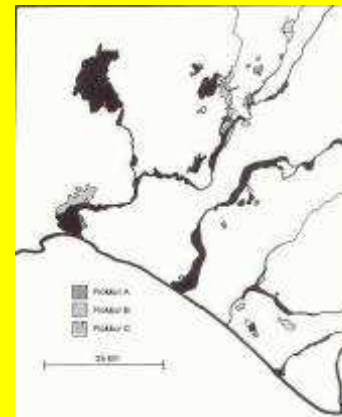
Hvað varð um láglendismýrar?

Upphaf
20. aldar

Ástand
mýra
núna

Mýrar og Borgarfjörður
Hlynur Óskarsson 1998

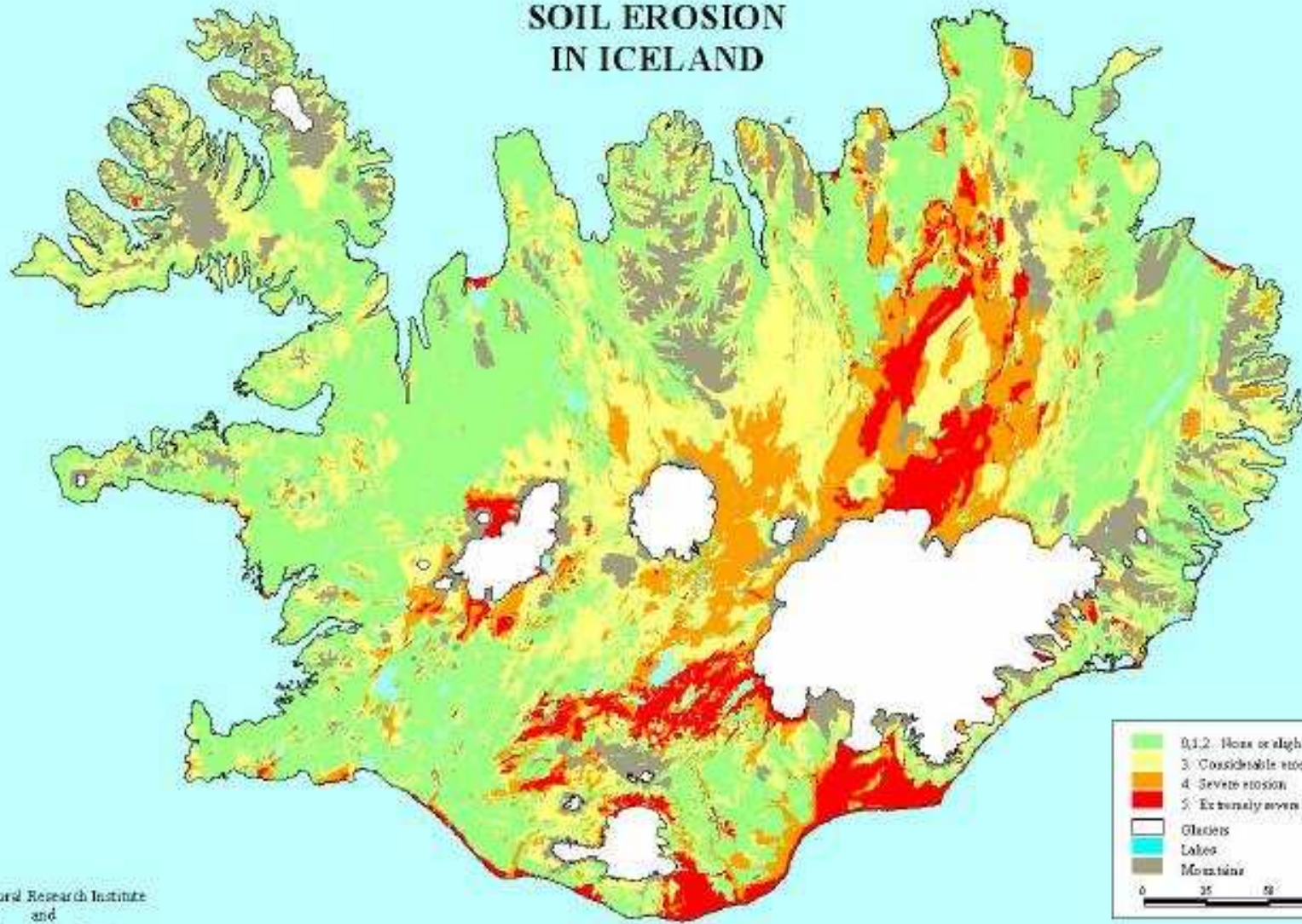
Suðurland
Þóra Ellen Þórhallsdóttir 1998

Búsetuáhrif sem hafa áhrif á flokkun

- Vatnsaflsvirkjanir, breytingar á rennsli áa
- Vegagerð, brýr og malarnám
- Laxaflutningar, fiskistigar og laxasleppingar úr eldi
- Mengun frá byggð og iðnaði
- Framræsla votlendis, aðallega til að skapa tún og beitarlönd
- Breytingar í gróðurþekju, skógareyðing og jarðvegseyðing vegna ofbeitar

Jarðvegseyðing

SOIL EROSION IN ICELAND

Agricultural Research Institute
and
Soil Conservation Service
February 1992

Búsetuáhrif sem hafa áhrif á flokkun

- Vatnsaflsvirkjanir, breytingar á rennsli áa
- Vegagerð, brýr og malarnám
- Laxaflutningar, fiskistigar og laxasleppingar úr eldi
- Mengun frá byggð og iðnaði
- Framræsla votlendis, aðallega til að skapa tún og beitarlönd
- Breytingar í gróðurpekju, skógareyðing og jarðvegseyðing vegna ofbeitar
- **Grunnvatnstaka - jarðhiti**

Búsetuáhrif sem hafa áhrif á flokkun

- Lækkar grunnvatnsborð
- Lækkar hita í kerfinu við niðurdælingu
- Mengun affalls og loftborin mengun

Kærar þakkir

